

MARKUS UVELL:

Politiken och Lex Luthor

Det ska vara ondska i år. Har ni inte märkt det? Överallt sipprar den in. Inte så att folk i allmänhet blivit ondare. Men den hotande ondskan – eller snarare hur vi kan hålla den på armlängds avstånd – tar allt mer över rollen som den viktigaste frågeställningen i vår tid.

Ja, inte på riktigt förstås, inte hemma vid folks köksbord. Men på TV och i politiken. Där är det numera kampen mot de onda som fyller agendan. I den mediala banaliseringens tidevarv förenklas svåra problem till en story lik den i dåliga äventyrsfilmer. Onda krafter styr. Om bara vi andra – the good guys – kan bekämpa ondskan, så kommer alla problem att försvinna.

Ta bara all den teknik vi omges av.

MARKUS UVELL är frilansskribent.

Den kontrolleras – naturligtvis – av onda människor med dunkla avsikter. Ni har väl sett Stålmannen? Den lika onde som stenrike och genialiske Lex Luthor uppfinnar det ena diaboliska sättet att ta död på mänskligheten efter det andra.

Han har teknikens och kapitalets makt i sin hand. Och utnyttjar denna makt – givetvis, annars blir det ingen spänning – till att skada andra människor. Om det inte vore för Luthor, skulle allt vara frid och fröjd.

Onda avsikter och dålig smak

Luthors ande svävar över den svenska samhällsdebatten. Den tar olika skepnader, men är ständigt närvarande som symbolen för de krafter som vill oss illa. Och eftersom vi saknar riktiga stålmän, blir det ministrar och riksdagsmän som får dra på sig trikåerna och susa genom rymden på jakt efter den skyldige.

Internet tycks vara Luthors senaste uppfinning. Djärva politiker slår ned på detta globala nätverk av onda av-

sikter och dålig smak. Snusk, kriminalitet och allmän omoral, allt i en förförisk digital förpackning så att vi lurar oss själva. Typisk Luthor-idé! Allt givetvis för att ställa till med elände.

Samma sak med gentekniken. Alla som växt upp med "Stålis" vet ju att det enda man kan göra med sådan teknik är att skapa arméer av fascistoida mördarmaskiner med uppdrag att förinta världen. Klonade får är bara början, vänta bara! Den är som gjord för att utnyttjas i onda syften.

Även i den så kallade dagspolitiken är ondskan en affärsidé med framtiden för sig. Det påstår i alla fall de som fått mänsklighetens uppdrag att bekämpa den. När jag växte upp kunde man ofta läsa det något originella slagordet "Moderater hatar barn!" sprejat lite här och var i betongen.

Den förvåning jag kände då har skingrats när temat återupptagits av själva regeringen. När det fruktade "högerpartiet" tvekar inför det utlo-

vade miljardregnet över kommuner och landsting, förklaras det med att moderater är motståndare till vård, omsorg och skola.

Det är givetvis ondska som driver dem, de vill folk illa! De gillar inte idén att folk ska bli friska när de är sjuka, att gamla ska tas om hand när de inte klarar sig själva och att barn ska lära sig läsa och skriva. I synnerhet det sista är moderater emot. De hatar ju barn, som bekant.

Nåja, kanske inte ändå...

När jag gick i lågstadiet var det här med politik mycket enkelt. Om man var emot något, ville man förbjuda det. Om något var bra, ville man att det skulle få mer pengar.

Därför var det självklart för mig – som principfast nioåring – att stoltsera med linje 3-knapp i folkomröstningen 1980. Strålning var ju farligt, det hade man sett på TV. Sânt var man emot! För att inte tala om krig. Det var klart att man ville skrota allt vad militärer och försvar hette. Krig är ju bara dumt. Och om det inte fanns några vapen så skulle människor inte kriga.

Jag minns tydligt hur upprörd jag var över de människor som – så vitt

jag begrep då – ville att det skulle finnas strålskador, krig och elände. Vad tänker de med!?

Sedan dess har jag haft anledning att fundera lite närmare på hur det hela hänger ihop. Varför finns det egentligen elände, lidande eller över huvud taget problem på jorden? Hur kan det komma sig att sådant som nästan varenda människa är motståndare till, ändå existerar?

Det finns väl egentligen två alternativ:

1. Någon, någonstans, vill att eländet ska finnas. Onda krafter styr i lönnedom och njuter av att människor krigar, svälter, dör och lider. Vissa jobbar aktivt för att ställa till elände för andra, bara för eländets egen skull.

2. Världen är mer komplicerad än den framstod för tredjeklassarna på Mariehemsskolan 1980. Vi lever inte i paradiset, utan i en värld där saker och ting händer fast vi inte vill och där vissa problem är oerhört svåra att lösa. Ja, vi kanske t o m måste lära oss acceptera att det finns elände. Take a little bad with the good.

Det finns väl en hel del som talar för att den senare förklaringen är den

riktiga. För egen del tror jag att ondska – hur vi nu exakt definierar den – är en oerhört ovanlig egenskap.

Lidande finns, tragedier inträffar och människor far illa. Men inte för att någon vill att det ska vara så. Utan för att verkligheten är komplex. Och därför att så länge människor ges en möjlighet att fatta sina egna beslut – så kommer vissa att fatta korkade, eller rentav livsfarliga, beslut. Men alternativet – att makthavarna fattar alla beslut åt oss – är sju resor värre.

Förhindrar lösningar

Tron att människor i vår omgivning är onda och att problem existerar för att någon vill ha det så, är inte bara en genant missuppfattning som man borde ha växt ifrån samtidigt som Stålmannen. Det verkligt allvarliga är att den förhindrar lösningar på de problem som finns.

Medan politikerna är ute och jagar Lex Luthor eller Hin Håle, glöms de verkliga orsakerna till problemen bort. De komplexa, föga TV-mässiga och knappast särskilt röstknipande fe-len lämnas intakta. Och därmed också de problem den infernaliske Luthor lastas för.